

تحولات تازه در خاورمیانه

دیپلماسی آمریکا موفقیت های چشم گیری در خاورمیانه بدست آورده ، ولی اساس صلح در خاورمیانه همچنان متزلزل است

بعضی از مفسران مطبوعات آمریکا ضمن بحث درباره مسافرت طولانی کی سینجر به خاور میانه در بجنوبه بحر ان داخلی آمریکا چنین اظهار عقیده کرده اند که وزیر امور خارجه نیز هوش آمریکا عمداً در چنین موقعیتی از واشنگتن دور شده است که از هر جهت خود را از جنجالی که بر سر انتشار اسناد مکالمات کاخ سفید در آمریکا برپا شده است دور نگاهدارد، در حالیکه بقعیده برخی دیگر اقامت طولانی او در خاورمیانه بخاطر یافتن راه حل تازه ای برای برقراری صلح در خاورمیانه بوده است که هر گونه توفیقی در این راه ممکنست به موقعیت متزلزل نیکسون در شرایط دشوار کنونی کمک نماید .

ظاهراً نظر دومی به واقعیت نزدیکتر است و آخرین گزارش که هنگام تحریر این مطلب از جریان سفر کی سینجر در خاورمیانه رتنبیده حاکی از اینست که وی بازگشت خود را به واشنگتن به تقاضای نیکسون به تاخیر انداخته تا از تلاش خود برای خاتمه دادن به جنگ فرسایشی شوبه و اسرائیل نتیجه بگیرد و گزارش های بعدی که در آخرین روزهای اردیبهشت ماه به تهران رسیده از حصول توافق درباره شرایط اصلی جدا سازی نیروهای

خاور میانه در آستانه تحولات مهم و تازه ای فرار گرفته و عامل اصلی این دگرگونی دیپلماسی پر تحرک آمریکا در این منطقه از جهان است .

در یکماه گذشته همزمان با بزرگترین بحران سیاسی در داخل آمریکا و دگرگونی های مهم در اروپا کی سینجر وزیر امور خارجه و رئیس دیپلماسی آمریکا، در خاور میانه رحل اقامت افکنده بود و اخبار و گزارش های مربوط به مسافرت های پیاپی او بین دمشق و بیت المقدس و گاه قاهره و ریاض و نیکوزیا بسیاری از ناظران امور بین المللی را به شگفتی و امیداشت این جریان ازدو نظر شکفت می نمود ، نخست اینکه چگونه مسئول سیاست خارجی کشور بزرگی چون آمریکا با نقش گسترده ای که در چهار گوشه جهان بازی میکند میتواند برای مدتی چنین طولانی از مرکز فعالیت خود دور بماند و ثانیاً چگونه میتوان این موضوع را توجیه نمود که وزیر امور خارجه آمریکا از چنان مقام والایی به نقش يك میانجی و واسطه بین دو کشور کوچک تنزل نماید و در این نقش گاه چون يك نامه رسان پیغام رئیس یکی از این دو کشور را بدیگری برده و پاسخ آنرا همراه بیاورد .

بمراتب دشوارتر از کار مصر و اسرائیل بوده به موفقیت‌هایی نائل شده است. وزیر خارجه آمریکا چه در مذاکرات گذشته برای امضای قرارداد جدا سازی نیروهای مصر و اسرائیل و چه در مذاکرات اخیر برای جدا کردن نیروهای سوریه و اسرائیل، بیشتر با رهبران اسرائیل درگیر بوده و بیشتر برای جلب موافقت آنها با درخواست‌های اعراب پافشاری کرده است: بدون فشار و اصرار آمریکا، اسرائیلیها هرگز از کانال سوئز عقب نشینی نمی‌کردند و هرگز متصرفات خود را در ارتفاعات جولان به سوریه باز پس نمی‌دادند. اما کی‌سینجر رهبران اسرائیل را قانع کرد که دیگر زمان نفع آنها کار نمی‌کند و هرچه در امر صلح تاخیر کنند بیشتر زیان خواهند دید و با این منطق استدلال بود که آنها را قدم به قدم از مواضع اولیه خود عقب راند.

«جدا سازی» صلح نیست ...

اینک آمریکا با نقشی که بدست کی‌سینجر در خاورمیانه ایفا کرده، مقام و موقعیت ممتازی در این منطقه بدست آورده و نفوذ بر باد رفته آمریکا در جهان عرب با ایعاد تازه و گسترده‌ای به این منطقه باز میگردد: از کشورهای عرب همه بجز لیبی و عراق و جمهوری یمن جنوبی به جمع دوستان آمریکا پیوسته‌اند، و سوریه که تا چندی قبل از سرسخت‌ترین مخالفان سیاست آمریکا در خاورمیانه بشمار میرفت، اکنون در نیمه راه دوستی با آمریکا است.

اما دوام قدرت و نفوذ باز یافته آمریکا در خاورمیانه بسته به حل اساسی و بنیانی مشکلات و مسائل این منطقه و عبور از مرحله چاره جوئی ما و راه حل‌های موقتی به راه حل‌های اساسی و نهائی است. جدا سازی نیروهای مصر و سوریه

سوریه و اسرائیل و امکان قطع عملیات جنگی دو کشور در آغاز خرداد ماه حکایت میکند اصول توافقی که در گزارش‌های خبر گزاریهها به آن اشاره شده اینست که اسرائیل قسمتی از سرزمین‌های اشغال شده در جنگ اکتبر و همچنین شهر قنيطرة را در منطقه جولان به سوریه پس میدهد و دولت سوریه نیز متقابلاً با ترك مخاصمه و ایجاد يك حد فاصل غیر نظامی بین نیروهای طرفین و میادله اسیران جنگی تا حصول توافق نهائی برای صلح موافقت مینماید.

دگرگونی سیاست اسرائیل

اصولی که گفته میشود اسرائیل با آن موافقت نموده و جزئیات آن احتمالاً در روزهای بعد از انتشار مجله روشن خواهد شد از يك دگرگونی بزرگ در سیاست اسرائیل حکایت میکند، و این دگرگونی، تا حدی ناشی از تغییر سیاست آمریکا نسبت به اسرائیل و مسائل منطقه عربی خاورمیانه است.

البته جنگ اکتبر و پایان افسانه شکست ناپذیری اسرائیل نقطه عطفی در این تغییر و تحول بشمار می‌آید و شکست غرور رهبران اسرائیل، همراه با آشفتگی و بحرانی که در سطوح بالای جامعه اسرائیل بروز کرده و هنوز ادامه دارد زمینه مساعدی برای انعطاف سیاست اسرائیل و گرایش رهبران این کشور بسوی واقع بینی فراهم آورده، لیکن بدون دخالت آمریکا و تلاش کی‌سینجر، در چنین مدت کوتاهی از این گرایش جدید نتایجی چنین سریع و چشمگیر حاصل نمیشد.

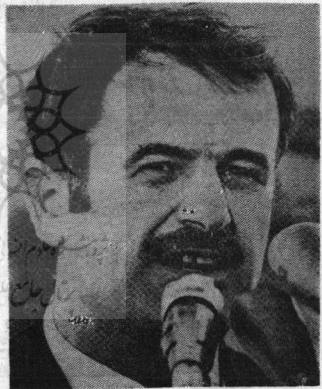
کی‌سینجر در سفر گذشته خود به منطقه عربی خاورمیانه در امضای قرارداد جدا سازی نیروهای مصر و اسرائیل توفیق یافت و اینک در کار جدا سازی نیروهای سوریه و اسرائیل که

احقاق حقوق مردم فلسطین و جلب رضایت یا جبران خسارت و اسکان آنها نیز باید چاره‌ای اساسی بیندیشد. صلح واقعی در خاور میانه بدون تأمین حقوق مردم فلسطین و اسکان آنها در مناطقی که ممکنست با توافق سایر کشورهای عرب تعیین شود امکان پذیر نخواهد بود، و سازمانهای فلسطینی با توسعه عملیات تروریستی در داخل خاک اسرائیل قرار و آرامی برای مردم این کشور باقی نخواهند گذاشت.

عملیات اخیر فلسطینی ها در دهکده اسرائیلی «معالوت» که به کشتار جمعی کودک بیگناه انجامید نمونه‌ای از این فجایع است و تا زمانیکه برای تعیین تکلیف میلیون‌ها آواره فلسطینی چاره‌ای اندیشیده نشود نظایر آن تکرار خواهد شد. اقدامات تلافی جویانه اسرائیل در خاک لبنان و بمباران اردوگاههای فلسطینی‌ها در آن کشور که نه فقط زنان و کودکان آواره فلسطینی، بلکه سکنه بیگناه دهکده‌های لبنان را نیز بخاک و خون کشیده نه تنها چاره این مشکل نیست، بلکه برقراری یک صلح واقعی در خاور میانه دشوارتر و خشم و کینه فلسطینیها را نسبت به اسرائیل عمیق تر میسازد، زیرا اعراب تحت فشار اسرائیل فلسطینیها را بدریا نخواهند ریخت و تا زمانیکه برای آوارگان فلسطینی جا و مکان معینی برای زیستن و احراز هویت بعنوان یک ملت داده نشود، صلح و آرامش واقعی در خاور میانه برقرار نخواهد شد.

با اسرائیل چندماه یا حداکثر یکسال و دو سال ممکنست بر تشنجات خاور میانه عربی سرپوش بگذارد، ولی این وضع قابل دوام نیست: مصر باقیمانده صحرای سینا را از اسرائیل مطالبه خواهد کرد و سوریه اصرار برای بازگشت بمرزهای قبل از جنگ ژوئن ۶۷ را از سر خواهد گرفت و بی‌اعتنائی یا مقاومت اسرائیل در مقابل این درخواستها وضع خاور میانه را بهمان حالت گذشته باز خواهد گردانید.

برای برقراری یک صلح عادلانه و پایدار در خاور میانه، اسرائیل نه فقط باید بمرزهای قبل از جنگ ژوئن ۱۹۶۷ بازگردد بلکه برای

حافظ اسد رئیس‌جمهوری سوریه که از سرسخت‌ترین و انعطاف‌ناپذیرترین رهبران جهان عرب بشمار می‌آید سرانجام با مغزفتن امتیازاتی از اسرائیل به امضای قرارداد جداسازی نیروهای سوریه و اسرائیل تن‌درداد.

محمود طلوعی